

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

De præstante consilium, auxilium, fauoremve ijs, qui delicta per Bullam prohibita committunt, an in excommunicationem incidat. Cap. XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

hoc casu singuli, qui consenserint, in excommunicatione hanc non incidet, quoniam non ut singulares personae id faciunt, sed ut uniuersitas, & factum illud non singulorum, sed ut uniuersitatis factum dicitur. arg. l. si municipales. & l. sicut. ff. quod cuiusque uniuers. nom. In hac quaestione igitur sic concludendum censeo. Sed de quaestione hac fatis, ad alteram ueniamus.

De praestante consilio, auxilio, fauoremve ijs, qui delicta per Bullam prohibita committunt, an in excommunicationem incidat. Cap. XII.

S V M M A.

- Consilium* } Praestans ad delictum
Auxilium } committendum mortifere peccat.
Fauorem }
- 1 *Consilium, Auxilium, Fauoremve praestans ad delictum aliquod committendum ex ijs, quae per Bullam hanc prohibentur, in excommunicationem non incidit, quae regula, quousque pateat, declaratur.*
 - 2 *Consilium, auxilium, fauoremve praestans ad delictum committendum, ubi & contra hanc excommunicationem fertur, an ante, postve delictum in excommunicationem incidat.*

Dodecima quaestio est, an consilium, auxilium, fauoremve praestans, ijs, qui delicta per Bullam prohibita committunt, in

excommunicationem hanc incidat. Quo rei huius cognitionem absolutam habeamus, duo contemplanda sunt. Primum, ubi excommunicatio, censurave alia in aliquos fertur, si quid delicti commiserint, an ij comprehendantur, qui illud committendum mandauerint, vel ad id consilium, auxilium, fauoremve dederint. Deinde, esto non comprehendantur, quid iuris, si expressi sint, an scilicet in excommunicationem incidant re non secuta, esto per illos non steterit, quominus ea praestiterint.

Quoad propositas quaestiones omnino pro certo habendum est, qui delictum faciendum mandant, vel ad illud committendum consilium, auxilium, fauoremve praestant, hos mortifere peccare. argumen. cap. cum quis. versicul. si vero iniectio. eadem. de senten. excōmun. lib. 6. nam, si quis ratam percussione clericum non suo nomine factam habuerit, esto in excommunicationem non incidat, tamen hunc peccare ait ibi Romanus Pont. ergo multo magis in casu nostro, ex quo delicta prohibita grauissima sunt, atque sic dixit etiam Caietan. in Summ. in uerb. excommunicatio, capitul. 47. versicul. Tertium est, quod dantes auxilium, & in uerb. Restitutio capitulo primo, versicul. Ingrediendo, ibi consilium, hoc est dans consilium efficacax, & Nauar. in Man. c. 11. nu.

B

15. vers.

15. versicul. Sexto dicimus viden-
 • ubi cit. Glos. vid. & Tab. in verb.
 excommunicatio. 5. cal. 49. ibi,
 Nam omnia. Hoc præmisso.

2 Quoad primam quæstionē igitur
 † an, qui delictum commit-
 tendum mandauerit, consilium,
 fauoremve præstiterit, in excom-
 municationem incidant. Conclu-
 do hos in excommunicationem
 non incidere. Primò, quia verba
 propriè accipienda sunt, nisi ali-
 ter de mente loquentis constat,
 & in potiori sententia, argumen-
 l. non aliter. ff. de leg. 2. & leg. cum
 quæritur. ff. de stat. homin. ergo
 ubi lex excommunicat, qui hoc,
 illudve fecit, ij non comprehen-
 dentur, qui illud delicti manda-
 uerint, ad illudve committen-
 dum consilium, auxilium, fauo-
 remve præstiterint, quando qui-
 dem hi propriè facere non dicun-
 tur, argumen. leg. 1. §. deiecit, ff.
 de vi, & vi armat. sed fictè, vt dixit
 optimè Bartol. in leg. sed si vnus.
 §. 1. numero 2. cum sequen. ubi de
 mandante ait. ff. de iniu. & idem
 viden. in leg. si is qui pro empto-
 re, & ibi quoque Iaso. numer. 348.
 ubi quæstio hæc disputatur, qui
 per alium facit, an ipse facere dis-
 catur. ff. de vsucap. Præterea, quo-
 niam ubi lex vult hos comprehē-
 di, id exprimit, vt in capitul. 1. de
 hom. libro 6. & in capitul. felicis.
 de poen. eod. libro. & in Clemē. si
 quis suadente diabolo, eodem, &
 in Bulla nostra multis in locis. in
 capitul. 2. & in capitul. 10. & capit.

16. & capi. 20. ergo alias non com-
 prehendantur, alioquin superua-
 canea esset huiusmodi expressio.
 argumen. l. 1. ff. ad munic. & con-
 tra cap. si Papa, de priuileg. lib. 6.
 Tertiò, quoniam sumus in poenis,
 ergo benigna interpretatio faciē-
 da est. argumen. cap. in poenis de
 reg. iur. lib. 6. & l. factum. §. in poe-
 nalibus. ff. eo. etenim in poenis ar-
 gumentum a simili non sumitur,
 vt dixit Glos. in cit. capitul. in Poe-
 nis. Hinc etsi, qui matrimonium
 cum cōsanguinea, affine, monia-
 live contrahit, excommunicatus
 est per Clement. 1. de consang. &
 affinit. non tamen in eam poenam
 incidit, qui cum eisdem spōsalia
 contrahit, vt inquit Glos. ibi in
 verb. contrahere, & hoc ob eam
 rationem, quoniam constitutio il-
 la poenalis est. Vbicunque igitur
 lex facientem excommunicat,
 pro regula habendum est eum,
 qui consulit, mandat, fauet, auxi-
 liatur, non comprehendi, atque
 sic dixit Caiet. in verb. Excommu-
 nicatio. capitul. 47. numer. 3. nam,
 etsi per cit. Clemen. 1. de consan-
 guin. & affinita. excommunican-
 tur, qui incestas nuptias contra-
 hunt, non tamen inquit eos com-
 prehendi, qui contrahentium no-
 mine eas contrahunt. Non igitur
 proxenetæ, qui student has nu-
 ptias faciendas, non sacerdos,
 qui his nuptijs interest, iuris il-
 lius poena obligabuntur. Idem di-
 xit Syl. in verb. excommunicatio.
 10. numero quinto versiculo.

Quar-

Quartò, ibi; Tertium cõsultentes, & Tab. in verb. excommunicatio. 3. cal. 49. & Naua. qui ipsos sequitur in Man. capit. 27. nume. 51. in quibus locis DD. illi rem hanc tractauerunt, ab hac opinione igitur non discedemus, sed pro regula habebimus cõsultentes, fauentes, auxiliantesque in excommunicationem non incidere.

Excipitur tamen primò, vbi canon eos comprehenderet, hoc autem cognoscitur, si & ipsos nominet, quod factum habetur in cap. felicis. de pen. libro sexto. & in cap. 1. de homic. lib. eodem. & in Cle. si quis suadente diabolo, de pe. & in locis allegatis in hac Bulla, atque sic DD. eisdem in locis inquirunt.

Secundò, excipitur, vbi, etsi vnus canon id non dicit, alius tamen id addit, quod contingit canoni si quis suadente diabolo. 17. questio. quarta. nam excommunicat ipse iniicientes manus violentas in Ecclesiasticam personam, & tamen comprehendit etiam id mandantem, cõsultentem, iuuantem, non prohibentem, non quidem vi, ac proprietate verbi, cum aliud sit manus iniicere, aliud cõsultere, vt per se patet, sed legislatoris voluntate, qui ad hos quoque excommunicationem. capitu. si quis suadente diabolo, pertinere voluit, vt habetur in c. mulieres, & in cap. quantæ. de sent. excom.

Tertiò, vbi lex alias inutilis esset, cuiusmodi casus habetur in capitu. significauit. de iudæ. nam ibi excommunicantur, qui ad faracenos arma deferunt, & in deferentium numero habentur etiã qui mittunt, sed hoc & lex ipsa declarauit.

Postremò excipitur, quoad aliam pœnam, nam, quod delinquant prædicta facientes, & pœna ordinaria non obligantur, ob eam rem extraordinaria ad arbitrium iudicis punientur. argument. 1. de causis. de offic. delega. & l. 1. ff. de iur. deliber. Hi omnes tamen in casibus propositis, vbi eos in excommunicationem incidere diximus, excommunicationem etiam euadunt, vbi ijs aut cõsuluerunt, aut mandarunt, aut auxilium præstiterunt, qui sine ipsis tamen ea delicta committere volebant, esto cõsiliu ipsi datum non esset, vel mandatum, vt sensit Glos. in capitu. felicis. in ver. fauorem, & in verb. simpli. de pœn. lib. 6. & in Clemen. si quis suadente. in verb. Defensauerit. eod. & Nauar. in Man. cap. 27. numero 51. versu. Quibus addendum, etenim neque ad alias pœnas, & ad restitutionem tenentur, nisi auctores fuissent, vt delictum fieret, & sine quib. id factu non fuisset, ita dixit Caie. in Sum. in verb. restitutio, c. 1. uersu. Ingreddiendo, ibi. Cõsiliu. hoc est dans cõsiliu efficax, & Nauarr. in Man. c. 17. nu. 17. ver. Nonò peccat,

cat, cum seq. Et de quaestione hac satis, aliam aggrediamur.

3 Altera quaestio est, ¶ an vbi consulentium, auxiliantium, fauentiumve canon, seu sententia mentione facit, an inquam statim atque consilium, auxilium, fauoremve praestiterint, in excommunicationem incidant, esto delictum secutum non sit, an verò delicto secuto. Caiet. in Sum. in verb. Excom. c. 25. vers. ibi. No. 1. sic tacito distinguit. Aut sunt praedicti excoicati accessorie cum facientibus, & committentibus delictum, & in hoc casu, nisi re secuta, hos in excommunicationem non incidere ibi ait, idque merito, nam accessorium naturam sui principalis sequitur, vt dicitur in ca. accessorium. de reg. iur. lib. 6. sicut igitur, qui delictum committere volunt, in excommunicationem non incidunt, nisi delicto secuto, ita nec praedicti. Accessorie autem excommunicati intelliguntur, qui cum principalibus excommunicantur, vt exempli gratia, si dicatur excommunico appellantes ad futurum concilium vna cum fautoribus suis, & consilium, auxiliumque praestantibus, vt habetur in Bulla Pij II. quam ibi refert Caiet. & accessorie ipsos excommunicatos esse sensu. Aut sunt excommunicati vt principales, & tunc in excommunicationem statim incidunt atque consilium, auxilium, fauoremve praestiterunt, vt sensu Caiet. ibid. Hanc distinctionem se-

quitur Nauar. in Man. c. 27. n. 5 r. vers. Adde, quod refert, & apertius in Extrauag. de datis, & promissis pro gratia, vel iustitia obtinendis. not. 26. n. 43. vers. Ad opposita responderetur, nam in Man. ait referri, an disponens loquatur principaliter de faciente, & secundo de mandante, aut principaliter de omnibus, in primo casu ait in excommunicationem non incidere consulentem, aut mandantem, antequam opus fiat, in posteriori vero sic. Idem & apertius ait in cit. extrauag. Ego autem sic distinguendum censeo. Aut constat disponentem voluisse praedictos in excommunicationem incidere statim atque consilium, fauorem, auxiliumve praestiterunt, esto secuta res non sit, & in hoc casu huic stabimus, tum quod in claris coniectura opus non est. arg. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. tum quod excommunicatio secundum mentem proferentis obligat, vt DD. concludunt. Constare autem intelligo, vbi ex verbis disponentis id colligitur, quod multis modis contingere potest. Primo si hoc exprimat aperte dicendo, se velle consulentes post consilium statim in excommunicationem incidere, vel re non secuta. Secundo loco, si tacito ex verbis colligatur, exempli gratia, excommunicauit consulentem, non autem facientem, vt habetur in Cle. cupientes. §. 1. de poen. ibi enim religiosi excommunicantur, qui
audi-

auditoribus ſuadere nituntur, ne decimas ſoluant, eſto auditores a ſoluendis non retrahantur, & nō ſoluentes non excommunicantur. Tertio, ſi æque principaliter, vt delictum committēs, & delictum mandans excommunicentur, vt habetur in cap. i. de homic. libr. 6. nam ibi excommunicatur tam is, qui interficit, quam is, qui interficiendum per aſſinos mandat. Principaliter autem intelligo, vbi alternatiue excommunicatio fertur, vt pote, ſi dixerit, vel fecerit, vel mandauerit, vt habetur in eod. capi. i. ibi enim ſtatuitur, vt in ſententiam excommunicationis incidat, qui interfecerit, vel mandauerit interfici, at in alternatiua ſat eſt partem adimpleri. arg. l. ſi hæredi plures. ff. de condi. inſtit. & §. hæredi plures, in inſti. de hæred. inſtit. idem habetur in cap. felicis. de pœn. & in Cle. ſi quis ſuadente diabolo. eod. nam alternatiue excommunicantur offendentes Cardinalem, aut id cōſulentes. Aut conſtat diſponētem noluiſſe niſi re ſecuta hos in excommunicationem incidere, & in hoc caſu, ob rationes in initio huius quæſtionis allatas niſi re ſecuta non incidant. Id autem cognoscitur. Primo, ſi id exprimitur. Secundo, vbi tacito ex verbis colligitur, ſcilicet ſi acceſſorie ipſos excommunicauerit, ſicut inquit Caiet. & Nauar. Hoc autē fit, vbi quis excommunicatur cū ſuis fautoribus & conſiliariis, ut

habetur in cita. Bulla Pii II. nam, ex quo excommunicat delictum facientes cū fautoribus & conſiliariis, ſicut facientes ante factū nō incidūt, ita nec cōſulentes, aut fauentes. arg. c. acceſſorium. de reg. iur. libr. 6. Aut de mente diſponentis non conſtat, & in hoc caſu cōcludendum eſt niſi re ſecuta in excommunicationem hos non incidere. Primo, quia ſi is, qui delictū commiſſurus eſt, eſto committere propoſuerit, ante delictum cōmiſſum in excommunicationem non incidit, multo minus, qui cōſilium tantum dedit. Poſtremo, quia ſumus in pœnis, ergo benignior interpretatio facienda eſt, vt ſcilicet in excommunicationē hos non incidere dicamus, antequam re ſecuta ſit. argum. capit. odia. & in capitul. in pœnis, cum cit. ibi a Gloſſ. de reg. iur. libr. 6. & l. interpretatione. ff. de pœ. atque ſic concludit Nauar. in extrauag. de datis, & promiſſis pro gratia, not. 26. num. 43. verſicul. Trigeſimo not. ibi, Dantes. Non conſtare autem intelligo, ubi excommunicantur ſimpliciter facientes, & conſulentes, & huiusmodi, vt habetur in ead. extrauag. nam ibi excommunicantur facientes, & deinde dantes ad id conſiliū, & tamē ipſos in excommunicationem non incidere, ibi ait Nauar. niſi re ſecuta. In hac igitur materia ſic concludendum cenſeo. Et de quæſtione hac ſatis, ad alia, veniamus. *di. an. b. au. ſer. con. d. i. a.*